

# כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא

ממזן רבן של ישראל רבנו בעל אילת השחר שליט"א

מספריו הק' ומכתבי תלמידים

גליון 42 שלח תשע"ד

## מתורת הפרשה

יש להקפיד בהפרשת חלה שיהא מן המוקף

יש להקפיד בהפרשת חלה להחזיק בהפרשה צמוד לכלי שהבצק נמצא שם בזמן ההפרשה, משום דלהגר"א סי' שכ"ה בעינן שיגע כלי בכלי בזמן ההפרשה ורק ככה"ג יכול לתרום מכלי אחד על השני, ומה שאין נוהגים כן הוא משום דברמ"א סי' שכ"ג איתא דחלת חו"ל לא ניטלת מן המוקף, וכן נהגו בחו"ל, ונתפשט כן אף בא"י, ואינו נכון, דהא בא"י נוטלים רק מן המוקף. (שיעורי הגרבי"צ פלמן שליט"א בשם רבינו קובץ מוריה ניסן תשנ"ט)

ובאגרת לתושבי רכסים מיום י' כסלו תשס"ז, עקב אסונות גדולים שאירעו שם ר"ל, הורה להם רבנו לקבל עליהם כמה ענינים, וביניהם כתב: "גם ראוי שהנשים שבאפשרותם לאפות, יאפו חלות לכבוד שבת להפריש חלה בשיעור, שלשית החזון איש זצ"ל זה 2250 גרם לחייב ברכה. ואפילו [אם] קשה לכל שבת, יאפו פעם בחודש".

**ויקריבו אתו המוצאים אתו מקושש עצים אל משה ואל אהרן ואל כל העדה. (טז, לו)**

בגמ' בשבת צו, ב איתא "תנו רבנן מקושש זה צלפחד וכן הוא אומר (במדבר טו) ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגוי ולהלן הוא אומר (במדבר כז) אבינו מת במדבר, מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד, דברי רבי עקיבא, אמר לו רבי יהודה בן בתירא עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין, אם כדברך התורה כיסתו ואתה מגלה אותו ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק, אלא מהיכא הוי מויעפילו. ופרש"י שלא הרשיע כ"כ בחילול שבת. נמצא דאע"פ שהיה חוטא שמת בחטאו, מ"מ לא הרשיע בחילול שבת, דהחטא של מעפילים פחות חמור מחילול שבת כי חילול שבת זה בסקילה. [ועי' ביעב"ץ].

והנה מה דמעפילים פחות חמור הוא להיפך מסברא הפשוטה שלנו, דלכא"ו במעפילים שמשא עומד ומזהיר 'אל תעלו' ועוברים על דבריו זה חמור מאד יותר ממקושש שלא נצטוו להדיא, אך חז"ל אומרים על זה מוציא לעז על אותו צדיק, כיון שהוא רק מהמעפילים והוא אומר עליו שהיה מחלל שבת. (אילת השחר שבת שם)

**ויניחו אתו במשמר כי לא פרש מה יעשה לו. (שלח טו, לד)**

ברמ"א או"ח סי' של"ט הביא דאין חובשין בשבת, והוא משבולי חלקט, משום שאין עונשין בשבת, והוא מדכתיב קרא לא תבערו אש וכמבואר בירושלמי הובא בחינוך.

ובשבות יעקב ח"א סי' י"ד הקשה על הרמ"א מהא דמקושש חבשוהו בשבת ומוכח דחבישה מותרת בשבת כיון שאי"ז העונש עצמו והעונש יעשו לו רק במוצ"ש, ומשום אין דנין בשבת לא שייך כיון דהטעם שמא יכתוב וכאן לא שייך שמה יכתוב.

**וממז"ר הגרא"ל שטיינמן שליט"א שמעתי די"ל** דכאן במקושש זה היה רק היכי תימצא לשמור עליו, ואינו עונש בפ"ע. והא דמבואר ברמ"א שאין מכניסים לבית הסוהר בשבת משום דזה חלק מחלקי הדין, ונכלל בדין דאין דנין בשבת, אף שזה עצמו לא העונש, אבל אסור לעשות כל חלק מחלקי הדין. ויעוי' עוד בתו"כ סו"פ אמור דאסור לחבוש שנים ביחד, והר"ש ביאר דזהו גזירה, והובא בח"ח שם, ובפשוטו זה משום שאין עונשין שנים ביחד, אולם מרן שליט"א ביאר דאף דאי"ז עונש כיון דזה חלק מהדין אין דנין ב' כאחד. (קו' דרוש וקבל שכר עמ' ס"ה)

**לבישת טלית בזמן הזה בלי תכלת**

הנה תוס' ב"מ סא, ב ד"ה שתולה קלא אילן. כ' ואע"ג דעובר על מצות ציצית. מבואר דלא מהני מה שמקיים מצות לבן דמ"מ עובר עבירה של מבטל מצות תכלת, ולפי"ז אם יש לפניו אפשרות לא לקיים מצות תכלת ולא לבן ע"י שלא ילבוש בגד של תכלת אין כדאי לעשות בגד של ד' כנפות דנהי דיקיים מצות לבן מ"מ הא יבטל מצות התכלת ולמה לו להכניס עצמו לבטל מצות תכלת. וא"כ למה בימינו שאין לנו בגדים של ד' כנפות אלא עושים במיוחד בגד עם ד' כנפות כדי לקיים מצות לבן הא עי"ז יבטל מצות תכלת. ויותר הי' כדאי שלא נעשה בגד של ד' כנפות ולא נבטל שום מצוה אע"פ שגם מצות לבן לא נקיים אז מ"מ הא לא נבטל שום מצוה, ובביצה דף ח' אמרינן דאסור לשחוט ביו"ט באופן דיהי' אסור לו לכסות הדם דאז לא יוכל לקיים מצות כיסוי ואע"ג דאז יהי' אנוס הרי דאין להכניס עצמו לדבר שע"ז יבטל עשה, א"כ למה אנו מכניסים עצמנו לקיום מצות לבן ולבטל מצות תכלת. (אילת השחר בבא מציעא דף ס"א ע"ב תוד"ה שתולה)

**טלית המצויצת משום ספק דאורייתא**

בהגהות רעק"א דפוס יוהנסבורג או"ח סימן י' סעיף ז' הקשה בהא דבגד שחייב בציצית משום ספק דאורייתא לחומרא אסור לצאת בו בשבת, הא כיון דמספק חייב וצריך לבגד הוי נוי הבגד. וכן הקשה בחזון איש או"ח סימן ג' אות כ"ח דכיון צריך לצאת ידי ספיקותיו ואינו עומד ליטלו מהבגד אמאי הוי משאוי. ונראה דשאני סתם חוטים דהיתרם משום דבטלי להבגד, ומשו"ה תלוי במה דאינו מקפיד כמבואר ברמב"ם, ולזה סגי במה דאינו עומד להוציאם, אך בציצית כתב הרמב"ם ההיתר משום נוי הבגד ומשום דחשיבי דראויים למצוה בבגד אחר לא בטלי והיתרם הוא רק משום נוי, וכן מתבאר ברמב"ם שבטלית שיש בשפתותיה מלל כתב ההיתר דאינו מקפיד, ובטלית מצויצת כתב משום נוי הבגד, ובטלית שאינה מצויצת כהלכתה כתב הרמב"ם דחייב משום דדעתו עליהם עד שישלים חסרונם, ונראה מזה דאינו חשוב צורך הבגד שהבגד צריך לחוטים, אלא צורך הגברא להשלים, ורק כשמקיים המצוה הוי נוי וחשיב חלק מהבגד, ולכך בספק מצוה על הצד דפטור אין זה צורך ונוי הבגד, רק צורך הגברא, ואסור לצאת בו. (אילת השחר בעניני שבת שבסוף בבא מציעא מהדו"ק)

## ענין בפרשה – ציצית

קטעים משיחה מיוחדת שנשא רבנו במעלת מצוות ציצית וענינה ונדפסה בס' מפקודיך אתבונן ח"ב

### המצוה שנשתיירה

בזמן הזה, משחרב בית המקדש וגלינו מארצינו, יש הרבה מצוות שאינן נוהגות, אך יש מצוות שנשתיירו ואחת מהם היא מצוות ציצית, שהיא שקולה כנגד כל המצוות, ואפשר לקיימה בנקל מאוד, ויש ג"כ מ"ד שבגד המיוחד ליום חייב בציצית גם בלילה ולפי דבריו יוצא שאפשר לקיים ממש יום ולילה מצות ציצית. ולמ"ד הסובר שאינה חייבת אלא ביום ג"כ הוא מצוה מצויה בכל יום, ובין בשבת ובין ביו"ט, והיא מהמצוות היחידות שנשארו לנו מהמצוות המעשיות. (עמ' קי"ז)

### כל הזהיר

ועל מצוה זו אמרו בגמ' שבת לב,ב אמר ריש לקיש כל הזהיר בציצית זוכה ומשמשין לו שני אלפים ושמונה מאות עבדים שנא' (זכריה ח) כה אמר ה' צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם וגו'. ומה שאמרו 'הזהיר' במצות ציצית, צריך לומר דהיינו בין במעשה ובין בכונה, דהיינו שיהיה עם כל הדקדוקים שיהיו ציצית כשרים למהדרין בלי שום ספיקות, וכונה היינו שמכוין לשם שמים, ובזה שעושה את המצוה בכל פרטיה ודקדוקיה וכוונותיה, הוא זוכה שמשמשין לו אלפיים ושמונה עבדים.

### שתהא חשובה מצות ציצית וכו'

הלשון בנוסח הבקשה שתהא מצות ציצית חשובה וכו' משמע שמבקשים על עצם המצוה, אמנם הרי בודאי דמצות ציצית חשובה לפני הקב"ה, אלא הכונה שתהא חשובה מצות ציצית שאני עושה לפניך. וצ"ב הבקשה שתהא חשובה כאילו קיימתיה בכל פרטיה וכו', דאם למעשה הוא לא קיימה עם כל הפרטים והדקדוקים והכוונות, א"כ הדבר דומה לפועל שעבד קצת ומבקש שכר כפועל שעבד עבודה גדולה, הרי הבעה"ב ילעג עליו, ואיך אומרים שתהא חשובה כאילו וכו'. אלא י"ל, כיון שיש עומק גדול בכוונות, ואין כולם יכולים לכוין הכל, ועל האדם מוטל לעשות כמה שיכול, ועל מה שאינו יכול מבקש שיהא נחשב לו כאילו שקיים, וכעין דמצונו בהקמת המשכן בפרשת פקודי (ל"ט ל"ג) שהקב"ה אמר להקים את המשכן, ולא יכלו, ואמר למשה שיעשה כמו שמקים והוקם בנס. אבל זה לאחר שהאדם עושה מצדו כל מה שיכול, ואז יכול לומר כאילו קיימתיה בכל וכו'. ואפי' לאדם גדול יש מה לבקש, כי יש כונות עמוקות מאד במצוה. ועדיין צ"ב, דבשלמא כונות לא כל אחד יודע הכל, אבל פרטים ודקדוקים מה הם, דממ"נ, האם הציצית כשרה או לא. וכן מה שאומרים ותר"י מצות התלוין בה, יל"ע, דאע"פ שמצות ציצית שקולה כנגד כל המצוות, אבל האם הוא כאילו מקיים תר"י מצות, ומהו התלוין בה. (ימלא פי תהלתך – תפילה)

### זכירת כל המצוות

ובעצם מצות ציצית מיוחד לענין זה, לעורר את האדם להתבונן ולזכור את כל המצוות, כדכתיב ועשו להם ציצית וגו' למען תזכרו וגו', ע"י שבכל צד שמסתכל הוא רואה ציצית בד' כנפות כסותו, וזה להזכיר לאדם את הרוחניות, שזה מביא את האדם למחשבה מה החושים האלה, וישים לבו לזכור שיש מצוות שצריך לקיימם, וכמו פקידים הלוכשים בגדים מיוחדים שיזכרו בזמן לבישתן שהם בתפקיד, וכשהולכים לביתם ואינם לבושים בזה הם משוחררים, כן חוטי הציצית מזכירים לאדם בכל צד שפונה שהוא עבד ה'. אבל צריך לדעת את המצוות, דלולא זה לא יועיל מה שרואה את חוטי הציצית. וזה מצוה מיוחדת לזה, אבל יש עוד מצוות שיש בהם ענין זכירת המצוות, ותן לחכם ויחכם עוד, לחפש דרכים איך לזכור שלא להזנק ברוחניות. (ימלא פי תהלתך – תפילה)

### העוסק בדיני מצות ציצית

הנה מצות ציצית גדולה מאד, ואמרו במנחות מ"ג ב' שהיא שקולה כנגד כל המצוות, ולמבואר שם ק"י א' דכל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, י"ל גם דכל העוסק בדיני המצוה כאילו קיים המצוה, וא"כ בלימוד דיני מצות ציצית יש ענינים נשגבים ועילוי לעוסק בה. (אילת השחר קרח טז, לה) [א"ה, ויתכן בכוונתו, דהנה באגלי טל בהקדמה כ' דכמו שהשומר שבת כאילו קיים כל התורה, כך גם הלומד בה' שבת יש בו מעלה זו, וא"כ י"ל דה"ה מצות ציצית כיון דהיא שקולה כנגד כל המצוות, גם הלומד עניניה זוכה למעלה זו].

### הוראות בשם החזון איש במצות ציצית

**טלית צמר** – אמר רבנו שליט"א שמרן החזון איש הכריע לעיקר דאין צריך ללבוש טלית קטן מצמר. והוסיף רבנו דבאמת תמיד נהגו כל הרבנים ללכת בט"ק של צמר וכן נוהג גם רבנו, וכדעת השו"ע סימן ט' ס"א ובמשנ"ב סק"ה דיר"ש יחמיר בזה, אלא שמשכרע מרן ז"ל דעתו נתפשט יותר ללכת אף בשאר מינים. (אעלה בתמר) [והראה פעם רבנו לדברי הגר"ש סלנט זצ"ל בביאור מנהג הגר"א בלבישת טלית משאר מינים דהיה לובש כל היום טלית גדול מצמר ולכן לא הוצרך ללבוש גם ט"ק מצמר וע"ע בסידור הגר"א].

### הפסק בתפילה

אם פשט הציצית ולבש שוב, כתב בשו"ע סי' י"ד ס"ח דבזמן מרובה צריך לחזור ולברך, ולא נתבאר כמה. ובשו"ע הגר"ז כתב ב' או ג' שעות. ואמר מו"ר הגרא"ל, דהחזו"א התפלל ביו"כ בכולל חזו"א בותיקין, והיה הפסקה גדולה, ופשט הטי"ג, ואח"כ הסתפק אם צריך לחזור ולברך כשלבשו שוב, ולא בירך, וההפסקה היתה לפחות שעות וחצי. (שיעורי הגר"צ פלמן שליט"א – קובץ מוריה ניסן תשנ"ט, וד"ז אמר רבנו בשם עד ראי' הגר"ש ברום זצ"ל) [וע"ע בהליכות שלמה מועדים ב' עמוד נ"ו דברי מרן הגר"ש זצ"ל]. ורבנו שליט"א הציע שאחרי הפסקה יתעטף לכמה רגעים בטלית אחרת, ויברך ברכה, ויכון להוציא את הטלית הקודמת, ויחזור ללבוש את הטלית הקדמת, וכן הוא נוהג.

**הידוק לבגד** – הורה שקשר הראשון בציציותיו יהיה מהודק לבגד. והטעם אמר רבנו כדי שלא יקרע. והוסיף, שהיה מהדק עד כדי שהוקשה להעביר את הכנף לצד הבגד כדין שיהיה נוטף. [וע"י שם בהערות מרן הגר"ח שליט"א שהביא שמועה נוספת ממרן החזון איש בענין זה]

**בלילה** – אמר החזון איש שאין חסרון להטיל ציצית בבגד של ד' כנפות בלילה. וכ"כ הפמ"ג סי' י"ח מ"ז שכי כע"ז.

**בסדינים** – החזון איש עיגל את כנף הסדין, מחשש חיוב ציצית. וביאר רבנו טעמו שעיגל הסדין, מאחר שפעמים שהיה מתעטף בו כבגד מפני הקור אף במשך היום. וע"ע חזון איש או"ח סימן ג' ס"ק ל"ו.

**קיפול הטלית** - קיפול הטלית כשהעטרה לצד הפנימי, כדי שהצד הנאה יהיה בפנים. וכן הוא גם מנהגו של רבינו לקפל טליתו לצד הפנימי.

**נקרע קצת** - טלית קטן שנקרע קצת בכתף, כיון דרובו שלם לא חשיב כחסר וכשר.

#### הנהגת רבנו

לפני כמה שנים זכה רבנו לקיים מצות ראשית הגז, והלכו תלמידיו משיבת גאון יעקב וקנו מהכהן את הראשית הגז, וניקו ועשו מזה ציצית, ורצו ליתנו מתנה לרבנו שליט"א. ואמר להם רבנו, שאמנם יש מעלה בציצית זו, שהרי איתעבד ביה מצוה חדא, אמנם אינו מקבל מתנות, ולכן אינו יכול לקבל מהם. והציעו לו שיתן להם רבנו את הטלית הישנה במקום זו החדשה, ורק אז הסכים לזה. (מפי רבי מאיר פרישמן שליט"א)

#### ריבוע בצעיף

לפני איזה שנים נשאל ע"י חבר תלמידיו צעירי הצאן בשיבה לצעירים, בדין צעיף אם חייב בציצית. והשיב דבעי ב' לפניו ב' לאחריו ואין סיבה לחייב, אך למחר ראינו כי לעצמו החמיר בזה, וחתך קרן א' בצעיפו ועשאו כעגול. ע"כ [נעמי היטב רמ"א או"ח ס"י ובבה"ל עיין מהרש"ם ח"ג סימן רע"ב מש"כ דיר"ש יחמיר לעגל כנף צעיפו] (אעלה בתמר)

#### אשר יצר וברכת ציצית

יש להסתפק לענין מי שיצא מבית המרחץ ולבש שם טלית קטן חדש, ונתחייב בברכת ציצית, וגם נתחייב שם בברכת אשר יצר, איזה ברכה יקדים, דלכאורה מצות ציצית תדירא שקיומה היא כל היום כשלבוש בציצית, משא"כ ברכת אשר יצר שאינה אלא כמה פעמים ביום. מיהו יש לדון דמעלת תדירא בברכה ולא בקיום המצוה, ובציצית הרי מברך רק פעם אחת ביום, משא"כ אשר יצר דמברך כמה פעמים ביום, וא"כ אולי ברכתה תדירא טפי והיא קודמת. ובפשוטו דבר זה תלוי בפלוגתא, דהנה בדין קדימת המקודש מצינו פלוגתא אי אזלי בתר המצוה ולא בתר הברכה, ולכן בליל יו"ט שני דסוכות אומר קודם סוכה ואח"כ זמן, לפי שבלילה השני הזמן דיו"ט הוא רק מדרבנן דיו"ט שני מדרבנן הוא והסוכה היא מה"ת כל שבעה, א"כ נקרא הסוכה שהיא מה"ת מקודש לגבי הזמן שהיא מדרבנן, או דאזלי בתר הברכה וכיון שחייב הברכה דסוכה אינו אלא מדרבנן שווים הם. דעת הנועד ביהודה מהדו"ק או"ח ס"י ל"ט והאור שמח ה"ו מסוכה ה"יב שאזלינן בתר המצוה שהיא מה"ת ולא בתר המצוה שהיא מד"ס, וע"ש באו"ש שכתב לקיים דבריו אף לדעת השאג"א שדרבנן לגבי דאורייתא ל"ח מקודש, נמצא לדבריו שה"ה ציצית מיקרי מקודש לגבי ברכת אשר יצר וא"כ אין צריך להקדים ברכת אשר יצר, ודעת הישועות יעקב ס"י תרס"א סק"א דאזלינן בתר הברכה שהיא מדרבנן ולא בתר המצוה, א"כ לדבריו צריך להקדים ברכת אשר יצר תחילה לפי שהיא תדירה.

**אולם הגרא"ל שטינמן שליט"א אמר**, דמסתברא דלכולי עלמא יברך תחילה על ציצית, דאף אי אזלינן בתר הברכה ולא בתר המצוה ותרוייהו דרבנן ניהו, מכל מקום ברכת הציצית מיקרי תדירה לגבי ברכת אשר יצר, אע"פ שאינו מברך על הציצית אלא פעם אחת ביום, שהרי באמת בשעה שהוא לבוש בציצית מקיים מצוה בכל רגע, וצריך לברך על כל רגע שלבוש בו, אלא דהברכה שמברך תחילה פוסלת ועולה על כל מה שלבוש בו אח"כ, והוי כמי שמברך בכל רגע ורגע, דהא חייב ברכה איכא על כל רגע שלבוש בציצית. וראיה לזה שהרי אם בשעת ברכה יכוין שהברכה תחול רק עד שעה מסוימת, חייב לברך שנית באותה שעה על הציצית שלבוש, אלא שאסור לעשות כן משום גורם ברכה שאינה צריכה, הרי שחייב הברכה איכא על כל רגע שלבוש בציצית אלא דע"י הברכה שברך תחלה הוי כמו שמברך על הלבישה שבכל רגע, ואין זה חייב ברכה רק פעם אחת בתחלת הלבישה, וא"כ יש לומר דמהאי טעמא חשיבא ברכת הציצית תדירה טפי מברכת אשר יצר, דאף שבפועל אינו מברך על כל רגע, מ"מ כיון דהברכה עולה על כל רגע שלבוש, יש בזה ג"כ מעלת תדיר מברכת אשר יצר שמברך רק כמה פעמים ביום, וא"כ יש להקדים ברכת ציצית קודם אשר יצר מטעם דתדיר קודם. ולא דמי לברכת הגפן וקידוש הגפן מיקרי תדיר, דהתם אף דברכת היום קאי על הקידוש של כל יום השבת, וזמנה כל היום, מ"מ ליכא חייב ברכה אלא פעם אחת ביום, ולא הוי כמברך על כל רגע ורגע של יום השבת, שהרי אם יכוון מתחלה הברכה תחול רק עד חצי היום לא יתחייב אח"כ לחזור ולקדש, משום דליכא חייב ברכה אלא פעם אחת ביום, אבל גבי ציצית, כיון דאיכא חייב ברכה בכל רגע שלבוש בציצית אלא דהברכה הראשונה פוסלת כל רגע שלבוש בו, מיקרי שפיר תדיר משום כך, וברכת הציצית קודמת. עכ"ת. והגר"ח קנייבסקי שליט"א השיב כעין זה, וז"ל: ציצית קודמת, שבכל רגע חייב בברכת ציצית, משא"כ אשר יצר. ע"כ. (שיעורי הגרבי"צ פלמן שליט"א בעניני ברכות)

#### טלית בלילה

המג"א סימן נ"א ס"ק ב' כתב בשם האר"י שצריך לישן בלילה עם ציצית, ומוכיח דאל"כ למה דוד לא הצטער בלילה על שאין לו מצוה, אלא ע"כ שישן עם ציצית, עכ"ד. והנה למ"ד דכסות יום פטור בלילה מציצית, מה הועיל שישן עם ציצית בלילה, אלא ע"כ דכונתו היתה שיהא עליו לכה"פ דבר המזכיר בו שייכות להקב"ה, ואע"פ שלא קיים בזה מצוה ממש. אמנם ברעק"א ובלבושי שרד בשו"ע כתבו שזה כדעת הרא"ש שכסות יום חייב בלילה בציצית, משא"כ לדעת הרמב"ם הוא ה"י ערום בלילה ממצוות. ומ"מ להבנתם יש ראי' דדוד ס"ל שכסות יום חייב בציצית בלילה, וכדעת הרא"ש. (ימלא פי תהלתך – תפילה)

והעירו לפני רבנו בדברי המג"א, דקשה דהא מצוות צריכות כוונה ובישן ל"ש כוונה, וביותר דינן שהוא מתעסק גמור א"כ לכו"ע ל"מ גם אם מצוות אי"צ כוונה. ותי' דמסתבר דבאמת אין כאן מצוה גמורה כיון שישן. וצ"ע. (שלמי יוסף מנחות עמ' שלי"ט)

ובמק"א הביאו דביאר בזה רבנו, דכיון דלבש את הטי"ק לפני שהלך לישון הוי הכל המשך, ומ"מ אינה מצוה גמורה כמו בניעור אלא דיש בזה קצת מצוה, עכ"ד. (סוכת דוד עמ' מב)

### הלכתא רבתא לשבתא

#### קושר בשבת קשר האחרון - מדברי הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

סיפר הרב מאיר דינר שליט"א, ששאל את מורנו בעל אילת השחר הגרא"ל שטיינמן שליט"א, מה הדין אם קשר את רוב הקשרים בערב שבת והאחרון בשבת, האם הציצית כשרה? והשיב לו, דמכיון שהקשר הראשון נעשה כהלכתו, שוב אפילו אם נאמר דקשר העשוי בשבת פסול, כאן בנדוננו כשר, דמדאורייתא בקשר הראשון סגי. אך יש להעיר דמסתבר שעבר על מלאכת מכה בפטיש, מאחר והמנהג לעשות את כל הקשרים, אם כן תיקן את הציצית, שעשאה כפי ההידור וכמנהג. אך הציצית כשרה, כי סוף סוף היתה כשרה לפני הקשירה. ואם קשר טלית גדול אולי אסור ללבשו, כי נהנה ממלאכת מכה בפטיש. (חשוקי חמד שבת קיא, ב)

# יומא דהילולא – מרנא רבנו הגר"ח מוואלאזין זצ"ל נלב"ע י"ד סיון תקפ"א

רבנו שליט"א קיבל שמועות ומסורות בעיקר בעיר הולדתו בריסק, מחניכי וולאזין כדודו מרן הגרש"ז ריגר זצ"ל ועוד,  
ועיקרי הדברים הובאו בספר 'אבי הישיבות' מהדורת תשע"ב

## לידת הגר"ח

ביום ז' סיון תק"ט נולד מרן הגר"ח. ואמר רבנו שמקובל הוא שבאותו יום נהרג על קידוש ה' הגר צדק ר' אברהם בן אברהם, והיה קדושה וטהרה בכל העולמות ממעשה זה, ולכן ביום זה יכולה היתה לרדת לעולם נשמה קדושה כזו של מרן הגר"ח. [וכעין דהביא רבנו בהספד על החזו"א: שרבינו חיים מוואלאזין סיפר כי בשעת פטירתו של הגר"א אמר הגלגול שנמצא אז בוילנא כי עליו לברוח מחמת הקדושה וטהרה שממלאה את האויר כולו, כי נשמות כל התנאים והאמוראים והגאונים שהגר"א האיר את דבריהם כל ימיו ירדו לקבל את פני נשמתו של הגר"א].

והוסיף ע"ז מרן הגר"ח שליט"א, שאף שיצירת הולד היה כבר ט' חדשים קודם, מ"מ איתא בספרים דיש נשמה שיוצרת בעיבור ויש שיוצרת בלידה. (מפי הגר"א מן שליט"א)

## ירא וחרד

פעם התבטא הגר"א באזני ר' חיים תלמידו "דו ביסט א קלוגער מער וי א פרומער [- אתה יותר חכם מאשר חרד], ונחרד ר' חיים מהאמירה, כאילו שאינו ירא דיו. מיד הרגיעו הגר"א כי באמת לא מצא בו כל חסרון ביר"ש, חלילה, אלא ביקש להדגיש את מדתו המיוחדת, בהיות נפשו אצולה מעולם החכמה, כי על כן, ידוע היה ר' חיים כחכם ופיקח במדה מופלגת ביותר. (אב"ה עמ' 188 וראה שם בהערה 28 שכע"ז סיפר מרן הגר"א מן שך זצ"ל)

## רוח קדשו

אחד מתלמידיו עזב את הישיבה לשם מינויו כרב בעירה, והעיר לו הגר"ח, כשלומדים עם תלמידים, אפילו אינם מעולים, ניתן להתעלות בלימוד. בשעת מעשה הוא תמה על כך, הרי הוא הולך לכהן כרב, לא כמלמד או מגיד שיעור. כעבור זמן קצר נאלץ לשבת וללמד תלמידים חלשים בעירה, אז הבין כי ר' חיים ביקש להכינו לכך. (שם עמ' 306)

## חשש גזירה

כידוע רבנו הגר"ח היה מרבה בשתדלנות עבור ישראל, ובאחד הנסיעות לקיסר רוסיה נטל עמו הגר"ח בגדי אסיר מוכנים, כי חשש שישליכוהו השלטונות לכלא, ואז ילבישוהו בגדים שאינם נקיים מחשש שעטנו. לכן הכין לעצמו בגדי אסיר לכל צרה שלא תבוא. (שם עמ' 262)

## מה' אשה לאיש

במלחמת נפוליון עם הרוסים, שכבש הרבה עד שנפל, נשארו אז ברוסיה הרבה חיילים יהודים פליטים מצבא צרפת שנישאו ליהודים מרוסיה, ואמר אז הגר"ח מוואלאזין זצ"ל, מי יודע, שמא כל המלחמה הזו לא באה אלא להביא לכאן את אותם חיילים שנישאו כאן. והוסיף רבנו, במלחמת אמריקה בדרום קוריאה נפלו הרבה חיילים יהודים, ומי יודע אם לא בשביל זה אירעה המלחמה, וכשזוכים אז הכל הוא לטובת בניי, וכשחוטאים רח"ל זה להיפך. (אילת השחר וישלח לו, לה)

## הדיבוקים

היה אומר על הדיבוקים שהיו בזמנו, דיגיע הזמן שגם זה לא יהי'. (אילת השחר נצבים ל, ג)

## צהלי ורוני

מסופר שסמוך לוואלאזין היתה עיירה שקראו לה יאלווקע, ומינו להם כרב תלמיד של מרן הגר"ח מוואלאזין, ושיגר להם מכתב ובו כתב צהלי ורוני יושבת יאלווקע כי גדול בקרבך קדוש ישראל, וכשראה התלמיד את מכתבו של מרן הגר"ח התעלף, לפי שלא יכל לסבול את הכבוד הזה, והוא הי' צדיק אמיתי. (ביאור רבנו לאגרת הגר"א)

## ר' חיים זאלודקער

היה צדיק מופלא שהיה גר ליד הגר"ח ששמו היה ר' חיים זאלודקער, ופעם הורה הגר"ח לנסוע אליו בשבת לשם קבלת ברכה על חולה אנוש. וציין רבנו שמדובר היה במקום איסור דרבנן שהיה במרחק שאין בו איסור תחומין. (אב"ה עמ' 285, ושם הביא ג"כ כע"ז בשם הגרמ"ד שליט"א ונו"נ מדברי המג"א. ולמעשה יש לשאול בזה שאלת חכם - כ"ת)

[ומסופר עליו שהיה מתפלל ללא נענועים, והסביר במשל לאומן שעשה למלך ארמון מפואר באופן מדויק ביותר, ואמר למלך שיבדוק ע"י שיכניס כך וכך מטבעות לחדר, וכך היה, רק המטבע האחרון לא נכנס, ואמר לו שכנראה נשאר מעט אבק מהבניה לכן זה לא נכנס, ובדקו וכך היה. וכן בתפילה, כתוב ולעבדו בכל לבבכם זו תפילה, והתפילה צריכה ליכנס ישר ללב, רק יש כאלה שהלב לא נקי מספיק לכן צריך תנועות חיצוניות כדי לנקותו. (שם עמ' 287) [וציין רבנו לחרדים פס"ו או ל' דיש להתפלל בנענועים עם כל אברי הגוף עד אפיסת כחות].

## על בנו ר' איצלה

מרן הגר"ח התבטא על בנו ר' איצלה: "בני יצחק גדול הדרשנים, לבר מהסלוניםא"י – הוא המגיד דעיר סלונים הג"ר יהודה עדל בעל אפיקי יהודה ועוד, שנחשב לאבי הדרשנים. (שם עמ' 55)

## הצנע לכת

רבי איצלה היה אומר: העולם אומר, מה שאי אפשר מלמעלה הולכים מתחת, ואני אומר מה שאי אפשר מתחת הולכים מלמעלה, ללמד שהמדיניות המיועדת להנהגת האדם בעולמו היא דרך ההסתר, ורק בליט ברירה יוצאים ופועלים בגלוי. (שם עמ' 588)

**העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.**

**להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות [keailtarog@gmail.com](mailto:keailtarog@gmail.com)**

**לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים**

**לעילוי נשמת ר' צבי הירש בן ר' יוסף פנחס ז"ל - ומרת דבורה שרה בת החבר ר' מאיר ז"ל**